

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Dziergawka

SSN Stanisław Stankiewicz

w sprawie **G. K. i R. K.**

oskarżonych o czyn z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kk i in.

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2026 r. w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 539e § 1 k.p.k.

skargi prokuratora na wyrok Sądu Okręgowego w Elblągu

z 24 czerwca 2025 r. sygn. akt VI Ka 475/24,

uchylającego częściowo wyrok Sądu Rejonowego w Działdowie

z 17 listopada 2023 roku o sygn. akt IIK 459/19,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Elblągu do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Anna Dziergawka Ryszard Witkowski Stanisław Stankiewicz

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Działdowie wyrokiem z 17 listopada 2023 r. sygn. akt II K 459/19 uznał G. K. i R. K. za winnych przestępstw - odpowiednio - z art. 56 ust.

3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. oraz z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. za które wymierzył im:

1. R. K. - stosując m.in. przepis art. 60 § 3 k.k., karę roku i 11 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił tytułem próby na okres 6 lat i oddał wymienionego pod dozór kuratora oraz zobowiązał go do informowania sądu na piśmie co 6 miesięcy o przebiegu próby oraz do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu i używania innych środków odurzających oraz karę grzywny w wysokości 40 stawek dziennych przy określeniu wartości jednej stawki na kwotę 40 zł, na poczet której zaliczył okres tymczasowego aresztowania;

2. R. K. - kary 6 lat pozbawienia wolności, na poczet której zaliczył okres tymczasowego aresztowania i grzywny w wysokości 100 stawek dziennych przy przyjęciu wartości jednej stawki na kwotę 80 zł. oraz nawiązkę w wysokości 20.000 zł. na cele zapobiegania i zwalczania narkomanii.

Ponadto na podstawie art. 45 § 1 k.k. Sąd Rejonowy orzekł wobec wymienionych oskarżonych środków kamy w postaci przepadku na rzecz Skarbu Państwa równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z popełnionych przez nich przestępstw w kwotach: 270.046,10 zł. wobec R. K. i 2.106.399 zł. w stosunku do G. K. , a w uzasadnieniu wskazał, że wymienione kwoty stanowią minimalną korzyść, jaką sprawcy osiągnęli z przestępczego procederu.

Sąd Okręgowy w Elblągu wyrokiem 24 czerwca 2025 r. sygn. akt VI Ka 475/24, uchylił rozstrzygnięcia o przepadku równowartości korzyści majątkowej zawarte w punktach 26 i 30 zaskarżonego orzeczenia i w tym zakresie sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Działdowie do ponownego rozpoznania, a w pozostałym zakresie wyrok utrzymał w mocy.

Skargę od tego wyroku wywiódł Prokurator Okręgowy w Olsztynie, zaskarżając powyższy wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego. Prokurator zarzucił wyrokowi rażącą i mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, obrazę

przepisów prawa procesowego tj. art. 437 § 2 k.p.k. poprzez niezasadne przyjęcie, iż stwierdzone przez Sąd Odwoławczy uchybienie w wyroku Sądu Rejonowego w Działdowie, polegające na błędnych ustaleniach faktycznych mających wpływ na rozstrzygnięcia w przedmiocie środków karnych spowodowały konieczność uchylenia przedmiotowego wyroku w tym zakresie i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, podczas gdy podniesione w apelacji obrońcy oskarżonego R. K. zarzuty nie uzasadniały potrzeby przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, gdyż zmiana zaskarżonego wyroku sądu I instancji, mająca na celu ewentualną korektę wysokości korzyści majątkowej osiągniętej z popełnionych przestępstw nie wymagała przeprowadzenia wszystkich czynności procesowych na nowo, a Sąd Odwoławczy mógł jej dokonać poprzez uzupełnienie postępowania dowodowego, a co za tym idzie brak było wskazanych w art. 437 § 2 k.p.k. przesłanek uzasadniających częściowe uchylenie przedmiotowego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Podnosząc powyższy zarzut prokurator wniósł o uchylenie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 17 listopada 2023 roku o sygn. akt II K 459/19 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga prokuratora okazała się zasadna.

Na wstępie należy podkreślić, iż skarga na wyrok sądu odwoławczego może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. (w istocie chodzi tu o § 2 zdanie drugie tego przepisu) lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. (art. 539a § 3 k.p.k.). Z kolei art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. zakłada, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Sąd odwoławczy, powołując się na przesłankę z art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k., nakładając na sąd I instancji powinność przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo, nie wskazał w sposób przekonujący braków w zgromadzonym materiale dowodowym wymagających uzupełnienia w ramach ponowionego uzupełniającego postępowania dowodowego, ani na konkretne uchybienia w ocenie

dowodów. Nie wytłumaczył również, dlaczego postępowanie w tym zakresie nie mogło być przeprowadzone na etapie apelacyjnym, skoro w świetle przepisów ustawy karnoprocesowej jest do tego nie tylko uprawniony, ale nawet w sytuacji przedstawionej w niniejszej sprawie obowiązany. Obowiązek ponowienia lub uzupełnienia materiału dowodowego na tym etapie postępowania w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla prawidłowego przeprowadzenia kontroli odwoławczej wręcz implikuje zwiększona jego apelacyjność. W razie braku okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. sąd odwoławczy w obliczu stwierdzenia uchybienia, obowiązany jest dokonać zmiany zaskarżonego orzeczenia. Podstawę mogą stanowić tu zarówno dowody zgromadzone przez sąd I instancji, jak i dowody przeprowadzone przed sądem II instancji, z tym zastrzeżeniem, że nie może to prowadzić do powtórzenia przewodu w całości. Jeżeli więc stan dowodowy nie jest wystarczający do wydania wyroku reformatoryjnego i wymaga uzupełnienia przewodu sądowego, lecz nie w całości, to sąd *ad quem* jest zobowiązany przeprowadzić dowody i wydać orzeczenie merytoryczne. Uprawnienia w zakresie przeprowadzenia dowodów pozostają na tej płaszczyźnie analogiczne jak przed sądem I instancji. Sąd odwoławczy może więc przeprowadzić dowód zarówno z osobowego źródła dowodowego, jak i ze źródła rzeczowego, może przeprowadzić dowody w sposób bezpośredni oraz w wypadkach wskazanych w ustawie, w sposób pośredni. Zaznaczyć przy tym trzeba, że w przypadku, gdy sąd odwoławczy zmienia zaskarżone orzeczenie, to w tym zakresie – wchodząc w rolę sądu *meriti*, powinien dostosować treść rozstrzygnięcia do wymogów art. 413 § 1 pkt 5 i 6 oraz § 2 pkt 1 i 2 k.p.k., a treść pisemnego uzasadnienia wyroku – do wymogów art. 424 § 1 i 2 k.p.k. (art. 458 k.p.k.; *zob. postanowienie SN z dnia 24 października 2017 r. sygn. akt V KK 265/17*). Prowadzenie własnego postępowania dowodowego przez sąd odwoławczy stanowi zatem regułę, zwłaszcza w świetle art. 452 § 2 k.p.k. Jedynie wyjątkowo, kiedy bez ponowienia wszystkich dowodów nie jest możliwe wydanie trafnego rozstrzygnięcia, sąd odwoławczy może wyrok sądu I instancji uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania (*zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26 listopada 2020 r. sygn. akt IV KS 32/20; wyrok SN z 5 marca 2024 r. sygn. akt I KS 39/23*). W konsekwencji ograniczone jest do przypadków, gdy sąd I instancji w ogóle nie ujawnia żadnych dowodów, na których opiera wyrok albo wszystkie te dowody

przeprowadza nieprawidłowo (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26 listopada 2020 r. sygn. akt IV KS 32/20), dopuszczając się tak rażących uchybień w procedowaniu, które wręcz dyskwalifikują postępowanie przed sądem a quo jako podstawy rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego” (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 22 maja 2019 r. sygn. akt I KZP 3/19).

Co istotne, ustawodawca, wprowadzając w obecnym stanie prawnym zamknięty katalog podstaw uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, nałożył na sąd odwoławczy obowiązek merytorycznego orzekania, poza przypadkami w nim skatalogowanymi. Tymczasem lektura uzasadnienia wyroku sądu II instancji wskazuje, iż rozstrzygnięcie o charakterze kasatoryjnym motywowane było wątpliwościami co do prawidłowości sposobu ustalenia wysokości korzyści majątkowej, jaką oskarżeniu uzyskali z przypisanych im przestępstw, opowiadając się za interpretacją pojęcia korzyści majątkowej w ujęciu szerokim, która obejmuje wartość mienia będącego we władaniu sprawcy, a nie zysk osiągnięty z nielegalnego obrotu narkotykami, co stoi w sprzeczności z jednoczesnym podzieleniem przytoczonego wyżej stanowiska obrońcy R. K. .

Równocześnie Sąd Okręgowy w Elblągu wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy w uchylonym zakresie można poprzestać na ujawnieniu dowodów, które nie mają związku z działalnością R. K. i dokonać jego ponownego przesłuchania, a także rozważyć przesłuchanie D.T. i dopuszczenie dowodu z opinii biegłego celem ustalenia wartości narkotyków i korzyści majątkowej osiągniętej przez R. K. .

Ponadto sąd odwoławczy, formułując zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania, opowiedział się za interpretacją pojęcia korzyści majątkowej w ujęciu szerokim, która obejmuje wartość mienia będącego we władaniu sprawcy, a nie zysk osiągnięty z nielegalnego obrotu narkotykami, co stoi w sprzeczności z jednoczesnym podzieleniem przytoczonego wyżej stanowiska obrońcy R. K. .

Już sama przytoczona niemal *in extenso* argumentacja Sądu Okręgowego uzasadniająca rozstrzygnięcie o uchyleniu zaskarżonego wyroku świadczy o słuszności przedmiotowej skargi. W świetle treści i zakresu wytycznych sądu odwoławczego trudno bowiem uznać, że ustalenie wysokości korzyści majątkowej, jaką oskarżeni uzyskali z przypisanych im przestępstw, przekraczają możliwości

sądu odwoławczego i są okolicznościami wymagającymi przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości. Ta konkluzja zaś pozwala na przyznanie racji skarżącemu, że Sąd Okręgowy w Elblągu w zaskarżonym wyroku dopuścił się uchybienia przepisowi art. 437 § 2 k.p.k., gdyż w tym wypadku – wbrew supozycjom tego Sądu – konieczność przeprowadzenia przewodu w całości, przynajmniej na chwilę obecną, nie zachodzi. Z tego też powodu skargę prokuratora uwzględniono, co skutkowało koniecznością uchylenia przez Sąd Najwyższy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu apelacyjnym. W jego toku winny zostać uwzględnione wyrażone powyżej zapatrywania prawne (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.).

[J.J.]

[a.ł.]

Anna Dziergawka Ryszard Witkowski Stanisław Stankiewicz